

Sinaïek

Tijdschrift van Heemkring
"Den Dissel" Sinaai

Dries Oost 1908

Inhoud:

Disselingen Etienne De Meester	blz. 3
Den Dries-oost en zijn bewoners - deel I Georges Tallir	blz. 4
Het Sinaaise politiereglement van 2 mei 1824 Annelies Coppieters	blz. 6
Boerke van Sinaai... Ronny De Mulder	blz. 8
Streng woorden Jos Daems	blz. 9
De laatste brandstapel van Vlaanderen Annemie Bogaert	blz. 10
Kroniek 1949 Etienne De Meester	blz. 12
Overledenen 2001 Etienne De Meester	blz. 14
Lied der Vlasnijverheid (1904)	blz. 16

Sinaïek is een uitgave van heemkring "Den Dissel" en verschijnt 4 keer per jaar.
Redactie: Annemie Bogaert, Annelies Coppieters, Jos Daems, Peter De Cauwer,
Etienne De Meester, Marleen De Poortere, Georges Tallir.
Eindredactie: Annemie Bogaert, Beukenlaan 24 9112 Sinaai
V.U. Etienne De Meester, Edgar Tinelstraat 28 9112 Sinaai

Disselingen

Openingsuren van ons lokaal

Zoals eerder meegedeeld kan je de kernmedewerkers van onze heemkring tweemaal per maand bereiken in het lokaal op de bovenverdieping van het gemeentehuis. In principe is dat op de tweede en de vierde zaterdag van de maand, telkens van 10 u tot 11 u 30.

Wij zijn er dus voor u op 14 en 28 januari, 11 en 25 februari, 11 en 25 maart 2006.

Themanummer 2006

Omdat het een afgesloten hoofdstuk is, willen we in het themanummer voor 2006 de geschiedenis behandelen van de verdwenen "Missiestoet". Hiervoor kunnen we putten uit het archief dat de missieraad ons overmaakte. Misschien heb jij ook nog interessante foto's, beelden of gegevens waaruit we graag mogen putten. Bezorg ze ons, later krijg je alle uitgeleende documenten terug. We zijn ook op zoek naar de film over "de stoet van de H. Kindsheid" die in 1948 werd opgenomen. Wie geeft een tip?

Nieuwe leden

Ben jij al lid van onze heemkring? Voor 6 € per jaar ontvang je het themaboek en de gebundelde versie van de vier verschenen nummers van Sinaïek.

Erfgoeddag

Naast de "Open Monumentendag" op de tweede zondag van september is er jaarlijks ook een "Erfgoeddag" in het voorjaar. Wat eerstgenoemde doet voor monumenten, andere waardevolle gebouwen, archeologische sites en landschappen, doet de "Erfgoeddag" voor het roerend en immaterieel erfgoed. Beiden werken met een jaarlijks wisselend thema. Voor de "Erfgoeddag" van zondag 23 april 2006 viel de keuze op het onderwerp "kleur".

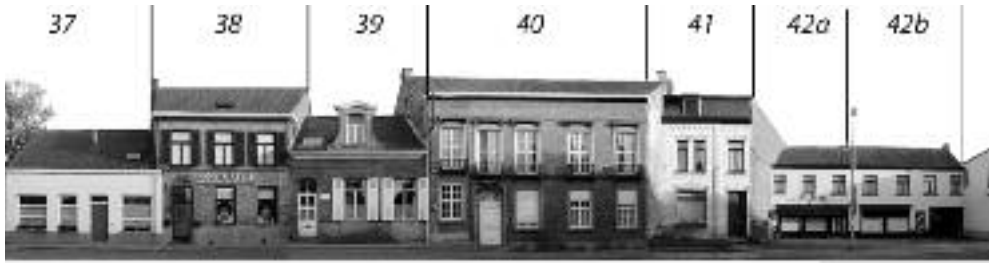
Schenkingen

Marcella Anthuenis schonk ons de rekken en tonkassen uit haar fotozaak. Daarmee is ons lokaal voldoende uitgerust om er een archief in onder te brengen en ter beschikking te stellen van belangstellenden.

Jacques Smet stelde ons een computer met printer ter beschikking. Hierdoor kunnen we onze werking, o. a. voor de aanleg van een fotoarchief en de opbouw van een familiestamboom, uitbreiden en verbeteren.

We zijn hen daar zeer dankbaar voor.

Etienne De Meester

Dries-oost en zijn bewoners - deel I

We eindigen we onze verkenning van den Dries langs de oostelijke kant en nemen de draad op aan de woning op de hoek van het "schoolstraatje".

37. In de jaren 1915-1920 wonen Gustaaf Smet en Elodie De Vos hier; zij verhuizen midden de jaren '30 naar hun nieuwbouw op den Dries (zie Dries-noord deel I onder nr. 26). De volgende bewoners zijn René Meirte en Margaretha De Block die hier een bakkerij annex café uitbaten. Dan is het de beurt aan Leon Meert en Martha Troch om het café open te houden, hierbij geholpen door de inwonende Cordula Meyskens. Vervolgens vinden we René De Greyt en Liliane Varewyck terug op dit adres, gevolgd door Leon Varewyck en Martha Staessens, die in 1969 hun café "De Balkon" (zie later nr. 43) verlaten en zich hier vestigen. Het pand wordt omgebouwd tot "het Kaashoekje" met als uitbaters eerst mevr. Dhollander en vanaf 1985 de familie Van der Linden.

38. Wanneer Achiel Hemelaer Kamiel Seghers opvolgt als postmeester (zie Dries-zuid nr. 2) wordt de post in dit pand ondergebracht. In 1933 overlijdt hij. Hij wordt opgevolgd door Floribert Group, die hier blijft wonen tot 1947; dan verhuist de post naar de overkant (zie Dries-west nr. 13). Jozef Hemelaer komt enige jaren in het ouderlijk huis wonen. Daarna is het de beurt aan Bertha en Zulma Willems. Begin jaren '70 renoveert Dirk De Witte het gebouw en vestigt er zijn kapperszaak. Ook nu nog is het een kapperszaak en "Dany Style" siert de gevel.

39. Omstreeks 1900 wonen Jozef Calbrecht, notarisklerk-negociant en zijn echtgenote, Marie-Louise Van de Vijver, winkelierster hier met hun kinderen Jozephina, Romain, Florent, Maria en Jozeph. Wanneer Alois Stevens, de latere koster, en Romain Melchers als katholieke onderwijzers in Sinaai aangesteld worden, nemen ze hun intrek bij de familie Calbrecht. De naastliggende notarisswoning en het woonhuis van de notarisklerk komen later in het bezit van de familie Claus. Het pand wordt betrokken door de huishouster van juffr. Clemence Claus, Odila Eeraerts. Later wonen meester-kleermaker René Jacobs en Maria Smet hier geruime tijd. Begin jaren '90 vindt een winkel van natuurproducten hier een onderkomen. Momenteel is het gebouw een jeugdopvanghuis met kamertraining.

40. In het bevolkingregister van 1895 vinden we op dit adres notaris Desiré Victoor Van Nevele, geboren in 1824 te Lembeke. Bij hem wonen Maria De Vos, Natalie

Goelens, Clemence Anthuenis en Pelagie Van Wassenhove in, allen afkomstig uit het Meetjesland. De familie Claus verwerft ook deze woning en juffr. Clemence Claus is de volgende bewoonster, later gevolgd door Arnold Claus en Agnes Goedertier. De Lions Club brengt hier midden jaren '60 een jeugdtehuis onder met als inwonende opvoeders Ludo en Mia Roden-Van Nijlen. Zij zijn intussen verhuisd, maar het opvangtehuis is hier nog steeds gevestigd en kreeg als naam "Huis Jules Mailliet".

41. Maria Jozefa Schelfaut, de weduwe van de in 1915 overleden hoofdonderwijzer Romain Melchers, betreft deze woning na het overlijden van haar echtgenoot; zij wordt in 1919 benoemd tot leerkracht in de jongensschool. De familie Melchers heeft 3 kinderen: Lea, die onderwijzeres wordt en later trouwt met Gustaaf Verstraeten, Palmyre, die in het klooster gaat in Lokeren en Edgard, die priester wordt. Wanneer mevr. Romain Melchers in 1948 overlijdt, komt Sofia De Puyseleyr (wed. Kamiel Raes) hier met haar gezin wonen.

In 1968 komt pastoor Edgard Melchers terug naar zijn ouderlijk huis. Pastoor Geilleit en architect Willy Van Garsse, die zijn bureau in Sinaai opstart, vinden bij hem onderdak. Pastoor Melchers overlijdt in 1978 en de woning komt in het bezit van de familie Noens. Achtereenvolgens bewonen kinesiste Francine Van Hyfte, Hélène De Rille en momenteel de familie Du Mongh-Verstraeten dit huis.

42. In 1890 wordt hier een afspanning uitgebaat door Florentina Cristiaens, weduwe van Jozef Van Poucke, samen met de kinderen uit het eerste huwelijk van Jozef met Maria De Keersmaeker, met name Emelie, Maria, Aloys, Marie-Louise, Achille en Irma Van Poucke. Daarnaast wonen ook Maria-Fr. Ongena (meid), Pieter-Ed. Goeminne (knecht) en Blondina Coppieters (meid) bij het gezin in.

Omstreeks 1905 is Alfons Van Puyvelde (Baaskens) de uitbater van café "De Handboog". De zaak wordt later overgenomen door Louis De Vleeschouwer en Sidonie Van de Velde (Lewiekes); naast café is het ook winkel, koperslagerij en smederij. De zonen Achiël, Gerard, René en Jan zullen het beroep van hun vader verder zetten.

Na het overlijden van Sidonie Van de Velde komt René, die ondertussen gehuwd is met Maria Vlaeminck, in het ouderlijk huis wonen. De woning wordt heringericht. Zij betrekken het rechterdeel (42b) en starten er een winkel van ijzerwaren en kachels; het café wordt gesloten. Dochter Rita zal de winkel later verder zetten.

In het linkerdeel (42a) woont Laura De Vleeschouwer; zij huwt met Theo Van Bockxlaer in 1965. Zij heeft er een handel in gleiswerk.

Lea De Vleeschouwer huwt met André Van Britsom en wanneer die overlijdt, komt ook zij terug in het voorouderlijk huis wonen. Laura en Lea zijn de laatste "Lewiekes" die de imposante woning betrekken.

Deel a en b worden later terug bij elkaar gebracht en Hilde Vercauteren opent er een winkel van geboorte- en babyartikelen. Daarna vindt video- en computerwinkel "Dumpy" er een onderkomen.

Georges Tallir

Het Sinaaise politiereglement van 2 mei 1824

Door de politiereglementen van een bepaalde stad of een bepaald dorp erop na te slaan, komen we te weten wat men zijn inwoners verbod of gebod te doen. Bovendien kunnen we eruit afleiden welke gewoonten en gebruiken men er vroeger op nahield.

Het 19e-eeuwse politiereglement van Sinaai is een schitterende indicatie voor wat hier in die periode niet door de beugel kon. Wat de gezagsdragers van Sinaai of van de provincie als hinderlijk beschouwden of wat zij als inbreuken op de openbare ordehandhaving definieerden, kreeg een plaatsje in het politiereglement.

In de Franse tijd (1795-1815) hadden de gemeentebesturen enkel lokale bevoegdheden: ze hielden toezicht op de openbare orde, veiligheid, gezondheid en netheid. De politiereglementen werden gestemd door de gemeenteraad. Dit gebeurde bijvoorbeeld nadat een individu of een belangengroep een klacht of vraag op papier gesteld had. Het college van burgemeester en schepenen, kooplieden, bepaalde beroepsgroepen, leden van de gemeenteraad zelf maar ook de kerkelijke autoriteiten konden voorstellen doen.

Een voorbeeld van deze laatste belangengroep vinden we terug in artikel 64:

word ook aen een ieder stringelijk verboden van op zon- of feestdagen ten tijde van de Godelijke diensten uyt de kerk te loopen, hetgeen veeltijds geschied ten tijde van het sermoen, om alzoo vergaederingen op het kerkhof te maeken en aldaer te staen lachen en klappen, het welk gangs onbetaemelijk is op peene eener boete van 47 cents tot twee guldens 36 cents voor ieder overtreding.

Als inwoners van Sinaai tijdens de mis naar buiten gingen en op het kerkhof stonden praten en lachen, werden zij hierover aangesproken door de politie en moesten ze een boete betalen. Na de Franse Revolutie (1789) had men nochtans de scheiding tussen kerkelijke (pastoors, bisschoppen, paus) en wereldlijke macht (gemeentebestuur, provinciebestuur, regering) verkregen maar uit voorgaand artikel blijkt dat deze scheiding nog niet overal even strikt toegepast werd.

Nadat de gemeenteraad vergaderd had en de voorstellen goed - of afgekeurd had, moest zij nog de goedkeuring van de provincieraad ontvangen vooraleer de reglementen gepubliceerd mochten worden. In de steden werden de verordeningen geafficheerd en op de buitenmuren van enkele openbare gebouwen geplakt. Op het platteland, dus ook in Sinaai, gebeurde de bekendmaking na de kerkdienst door de belleman.

De Sinaaise bestuurders wilden ook paal en perk stellen aan zedenschennis en we vinden in het politiereglement dan ook verschillende artikels terug in verband met de goede zeden, bijvoorbeeld Art. 28:

Het is stiptelijk verboden in de straeten baenen herbergen en andere openbaere vergaederingen zedeschendingen uyttespreken of onzuivere liedekens te zingen alsmede die dewelke 't zij opentlijk 't zij bedektelijk den godsdienst of des zelfs bedienaers zouden schenden of benaedeelen alles op straffe eener boete van drij guldens. De overtreders welke buyten staet zijn die boete te betaelen zullen tot eenen dag gevangenis kunnen verwezen worden.

Schunnige moppen aan de toog, liedjes die niet erg zuiver op de graat waren en kritiek op de katholieke godsdienst of haar dienaars (priesters, zusters, broeders, bisschoppen,...) werden zwaar bestraft.

Het is pas vanaf 1830, door de oprichting van het Koninkrijk België, dat de Belgische franken en centen ingevoerd worden.

Maar om het ons gemakkelijk te maken, rekenen we de bovenstaande boete van 3 gulden even om naar Belgische franken en komen we op 54 frank. We weten dat een volwassen, mannelijke, ongeschoolde arbeider destijds ongeveer 1 frank per dag verdiende. Deze boete bedroeg dus bijna twee maandlonen!

Blijkbaar hield de Sinaaise overheid er wel rekening mee dat veel mensen deze boete niet konden betalen want men schrijft er duidelijk bij dat deze boete ook kon vervangen worden door een dag gevangenisstraf.

Als een 19e-eeuwse Sinaaienaar een negatieve gedachte had over de kerk, werd die persoon dus met aandrang verzocht om zijn of haar mening voor zich te houden.

In artikel 33 lezen we dat tijdens de hoogmis, vespers en lof op zondagen en feestdagen alle herbergen en winkels moesten sluiten. Alle Sinaainaren werden in de mis verwacht. Als een herbergier of winkelier zijn zaak toch open hield, kon hij een boete van 2 gulden 83 cent (51 Belgische frank) tot 4 gulden 72 cent (85 Belgische frank) krijgen of een gevangenisstraf van maximum 3 dagen.

Waagde een herbergier of kleine zelfstandige het een tweede maal om de politieverordening te overtreden, dan kreeg hij een dubbele boete, werd de koopwaar aangeslagen en werd de herberg of winkel één maand lang gesloten.

We weten dat de kerk een belangrijke rol speelt in de 19e- eeuwse Vlaamse samenleving en dus ook in Sinaai.

Als we de politiereglementen van enkele buurgemeenten naast dit van Sinaai leggen zien we dat de invloed van de kerk het meeste tot uiting komt in het Sinaaise politiereglement.

Annelies Coppieters

Coppieters A. "De door de politierechter geregistreerde criminaliteit te Lokeren in het 'crisisdecennium' 1840-1850", onuitgegeven licenciaats verhandeling, Gent 2002.
Politiereglement Sinaai, 2 mei 1824, stadsarchief Sint-Niklaas

Boerke van Sinaai...

EDGAR TINEL blijft boeien. In het tijdschrift "Stemband", een driemaandelijkse uitgave van "Koor&Stem" (jaargang 2, nr. 2 april - mei - juni 2004) werden maar liefst twee artikelen (Peter Leys en Vic Nees) gewijd aan Edgar Tinel. Voor de kenners staat er wellicht weinig nieuws in, anderen zullen misschien toch enigszins verrast lezen dat het **blijkbaar geen gemakkelijk man was...** "opvolgend, stijfhoofdig en fel autocratisch".

In het artikel van de hand van Peter Leys (StemBand juni 2004) wordt Tinels loopbaan geschetst 'Van Sinaai tot Brussel', 'Van pianist tot componist', 'Van Vlaamsgezind componist tot religieus toondichter', 'Van koorcomponist tot schepper van grote oratoria' en 'Van Brussel naar Sinaai'. We lezen daar nog maar eens dat hij als kind moest oefenen op een plank waarop de toetsen van het klavier waren afgebeeld, dat hij in Brussel om de kost te verdienen een tijdje muzikaal begeleider bij een goochelaar was en dat hij ooit als 'boerke van Sinaai' en 'echte Vlaming' aan de slag ging met oud-Vlaamse drinkliederen.

Aan het feit dat hij in 1877 op 23-jarige leeftijd de fameuze 'Prijs van Rome' won met zijn cantate "Klokke Roeland" hebben we op heden in Sinaai alvast een straat én een jeugdhuis te danken, althans toch de namen.

Een aantal fragmenten uit het wat ontluisterend artikel van Vic Nees over 'de ernst van Edgar' willen we u zeker niet onthouden:

"Mijn moeder herinnerde zich dat ze als klein meisje Edgar Tinel had gezien. Hij liep door Mechelen in een breed waaierende pelerinejas. Net een vleermuis, vond zij, en ze was een beetje bang voor hem geweest. Haast een eeuw later is in Mechelen niemand nog bang voor hem. De Edgar Tinellaan hebben ze laten bestaan, maar het mooie herenhuis dat hij daar bewoonde, hebben ze na een binnenbrandje in alle stilte verdonkeremaand. De bronzen gedenkplaat die op de pui was aangebracht, werd door een kunstminnende dame op een rommelmarkt teruggevonden. Sinds het Lemmensinstituut naar Leuven is verhuisd en de Kunstkring Edgar Tinel zijn glorieus bestaan heeft beëindigd, voelt Mechelen geen band meer met Tinel."

In Sinaai ligt dat gelukkig anders.

De Will Tura van de 19de eeuw zal hij nooit worden:

*“Peter Benoits ‘Rubenscantate’ en ‘Mijn Moederspraak’ doen bij velen nog een belletje rinkelen. Bij Tinel rinkelt niets. Tinel was **de antipode van Benoit**. Benoit was vooruitstrevend in de lijn van Liszt, Tinel conservatief in de lijn van Brahms. Benoit werd katholiek geboren, stierf vrijzinnig en was in de tussentijd overwegend Vlaming; Tinel werd katholiek geboren, stierf nog katholieker en was in de tussentijd overwegend Belg. De muziek van Benoit vertoont afwisselend sentiment en pathos, die van Tinel perfecte vormgeving en beschouwelijkheid. Je moet niet vragen wie van beiden het best kan wedijveren met Will Tura.”*

Je wist blijkbaar wel waar je stond met hem:

“Streng en bloedernstig. Volgens Gilson ging in het Belgisch muziekonderwijs een zucht van verlichting op toen Tinel zijn functie als rijksinspecteur inruilde voor het directeurschap in Brussel.”

En voor gebroeders Kolacny onder ons:

“Ik signaleer terloops dat Tinel ook sololiederen en pianomuziek heeft gecomponeerd, zelfs een sonate voor piano vierhandig...”

Maar dat Vlaams toch:

“Een hoogtepunt in het werk van Tinel zijn de ‘Vier Adventliederen’. Opnieuw op gedichten van Gezelle. Het zijn Tinels ‘Vier ernste Gesänge’, met dezelfde rijkdom als Brahms en met een melodische vindingrijkheid die dicht in diens buurt komt. Johan Duijck heeft ze uitgevoerd voor de radio in Madrid. Op het ogenblik dat ik dit schrijf, dirigeert hij ze in Uruguay. Hij geniet er een stormachtig succes mee. Maar ze worden daar natuurlijk in het Duits gezongen. Denk je niet dat het daaraan ligt?”

Ronny De Mulder

Streng woorden

Toen “Franciscus” van Tinel enige jaren vóór de Eerste Wereldoorlog, te Doornik plechtig uitgevoerd werd, ontbrak het in de ruime Lakenhalle aan de nodige stemming. Wel werden de koren en de tenorzanger geprezen, maar door een verwaande Parijse zangeres, die de rollen moest vervullen van de engel, de geheimzinnige stem en de wachtende Christus, werd menigeen ontgoocheld. Het was nochtans een beroemde kunstenaar; maar zij was wat zwaarlijvig, scheen “les petits Belges” onder haar medelijden te verpletteren, en zij was akelig gedecolleteerd, hetgeen voor de omstandigheid niet te best paste. Zij scheen niet goed te vatten wat eigenlijk gewijde muziek is en zong alles op gewoon-wereldlijke wijze, zonder eerbied, zonder overtuiging. Edgar Tinel kon zich na de uitvoering niet weerhouden om tot de inrichter te zeggen: “Vous avez... cochonné mon oeuvre !”. Hij had bloemen besteld, maar wachtte er zich wel voor ze aan de vreemde kunstenaar aan te bieden. Hij schonk ze aan de dirigent. Deze was dan hoffelijker en reikte ze aan de wachtende zangeres. Onnodig te vermelden dat dit incident weken lang in en rondom de stad der Chonq Clotiers besproken werd.

Jos Daems

De laatste brandstapel van Vlaanderen

Op 28 oktober 1684 werd Martha Van Wetteren, 38 jaar en net moeder geworden, in Sinaai levend verbrand in uitvoering van het vonnis van 24 juli 1684, uitgesproken door de Vierschaar Sinaai-Belsele. Beschuldiging: hekserij. Martha was de weduwe van Adriaan Van Moerbeke ; ze was afkomstig uit Landegem, maar woonde de laatste jaren van haar leven in Belsele. Omdat ze zwanger was, had men met de uitvoering van het vonnis gewacht tot na de geboorte van haar kind. Naar eigen zeggen had ze de toverkunst geleerd van ene Albert Geerinckx uit Sint-Pauwels, bij wie ze voor haar huwelijk gediend had. Ze werd veroordeeld op basis van getuigenverslagen: een getuige vertelde dat Martha beloofd had om hem in de magie in te wijden, als hij met haar wou trouwen, een andere verklaarde dat ze zijn schapen van de pokken had genezen en zijn graan had doen groeien. Ten slotte verklaarde ene Isabelle Aerents dat zij dank zij de magische kunsten van Martha aan een rijke echtgenoot was geraakt, die dan ook nog eens na zes weken stierf, met achterlating van zijn fortuin, net zoals Martha voorspeld had. Nu niet bepaald zaken waar de getuigen zelf slechter van werden, zou ik zo zeggen, maar zo werd dat in de 17de eeuw niet gezien. Martha werd aangehouden, tweemaal gefolterd en nadat ze bekend had, tot de brandstapel veroordeeld.

Voor zover bekend mogen we aannemen dat Martha van Wetteren de laatste heks is, die in de Zuidelijke Nederlanden werd verbrand. Wat zijn nu die heksenvervolgingen? En hoe moeten we ze kaderen? Om dat te begrijpen, moeten we ver terug in de tijd.

Van oudsher probeerde de mens vat te krijgen op zijn leefwereld en ook een verklaring te vinden voor wat hij niet begreep. Wat voor hem een mysterie was, werd vanuit onwetendheid al vlug met 'duister' en 'kwaad' verbonden. In alle culturen ontwikkelden mensen rituelen om dat kwaad te bezweren. Van in het begin stelde de Kerk zich sceptisch tegenover de heidense rituelen op, maar de gewone bevolking bleef in geesten, demonen en nachtelijke vliegpartijen geloven. In de oude religies werden aan alle goden magische krachten toegeschreven (zo behoorde het rijden door de lucht tot de ritus van de godin Diana), maar hoe groter de rol van de duivel in de religie werd, hoe meer ook magie en mysterie met hem verbonden werden. Vanaf de 13de eeuw waren de geestelijke leiders er rotsvast van overtuigd, dat magische praktijken het werk van de duivel waren; ketterij en hekserij waren vanaf dat moment een misdrijf tegen het geloof en moesten dus bestreden worden. In deze periode vinden we de eerste processen tegen de ketterse sekten terug (bv. de processen tegen de Katharen in Toulouse in 1245 en 1246). Maar tot in het begin van de 15de eeuw maakte men een onderscheid tussen 'duivelse' en 'goedgezinde' tovenaars; de laatste werden minder zwaar gestraft. Eigenlijk ging iedereen wel eens te rade bij een *toveresse*.

De kentering kwam er in 1484: in dat jaar schreef paus Innocentius VIII op verzoek van twee dominicanen zijn bul *tegen het onkruid der dwalingen*. Deze twee geestelijken, Hendrik Institoris en Jacob Sprenger, waren als heksenjagers in Duitsland aangesteld,

maar konden daar op bijzonder weinig medewerking van de plaatselijke geestelijkheid rekenen. In 1486 schreven ze hun beruchte *Malleus Maleficarum*, bij ons beter bekend als *Heksenhamer*, een soort handleiding voor wereldlijke en geestelijke leiders voor het voeren van een heksenproces. Het boek werd een bestseller, al kon het niet op de goedkeuring van de humanisten (o.a. Erasmus) rekenen. Maar, in een tijd van religieuze verwarring, groeide het uit tot een handleiding voor de opbouw van een stabiele maatschappij onder de hoede van de Kerk; aangezien ook de koning zijn macht aan een sterk centraal gezag ontleende, bundelden Kerk en staat hun krachten om geloof, moraal en staatsbestel naar een christelijk model uit te bouwen. Men wilde het geloof, en dan vooral het volksgeloof, van zijn uitwassen ontdoen en in duidelijke voorschriften gieten, met enkel plaats voor een aantal door de Kerk goedgekeurde rituelen. Dus werden de heks en de tovenaar, die meer kennis bezaten over magie dan Jan Modaal, uit de christelijke wereld gebannen. Ze werden staatsgevaarlijk. De 16de en de 17de eeuw werden door massale heksenvervolgingen en heksenprocessen gekenmerkt. Ook ons dorp ontsnapte er niet aan: zo lezen we dat in 1586 ene Clara van der Brugghe uit Sint-Omaars voor de Raad van Vlaanderen moest verschijnen omdat ze in Sinaai tegen betaling koeien 'onttoverd' had met ongeoorloofde middelen.

Opvallend in al die processen is dat bijna 9 van de 10 veroordeelden vrouwen waren; de doorsnee-heks was een weinig kapitaalkrachtige, oudere weduwe. Meestal was ze jarenlang in de gemeenschap actief geweest als waarzegster, kruidengenezers of onttovenares, tot ieders tevredenheid. Maar plots keerde de gemeenschap zich tegen haar, niet zelden uit persoonlijke rancune, en werd ze verantwoordelijk gesteld voor alles wat mis ging, van kindersterfte tot veeziekte of slechte oogsten. Uit de processen blijkt dat de vrouwen op dat moment dikwijls labiel, ziekelijk of dement geworden zijn. Antifeminisme en zowel schrik als fascinatie voor '*das ewig Weibliche*' speelden zeker mee; in alle culturen worden vrouwen zowel verheerlijkt (Athena, Maria) als verguisd (Pandora, Eva). Ook geraakte men niet wijs uit de vruchtbaarheidscyclus en dichtte de vrouw daarom magische krachten toe. Vergeten we tenslotte ook niet dat alle rechters mannen, en meestal geestelijken, waren: ze waren ervan overtuigd dat vrouwen minderwaardig waren, en dat ze dat 'gemis' met achterbakse trucs wilden compenseren. In hun ogen gingen vrouwen daarbij zelfs zo ver, dat ze zelfs samenspanden met de duivel.

Eind 17de eeuw won het scepticisme het van het fanatisme en stopten de processen. Sinaai heeft de twijfelachtige eer om de laatste (bekende) executie in de annalen te hebben. Dit betekent niet dat op dat moment alle bijgeloof uit de maatschappij verdween, maar wel dat superstitie niet langer als staatsgevaarlijk werd beschouwd. Maar net als vroeger zoekt de mensheid nog steeds graag een zondebok wanneer het misgaat. En steeds is dat iemand die op één of andere manier van de norm afwijkt.

Annemie Bogaert

Bronnen:

Vanhemelryck F., Het gevecht met de duivel, Heksen in Vlaanderen, Davidsfonds/Leuven, 1999.

Penneman T., Heksenprocessen in Vlaanderen inzonderheid in het Land van Waas, Annalen Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, 79, 1976, 5-136.

Kroniek 1949

-januari:

Sinaai sloot aan bij het gemeentelijk brandweerkorps van Sint-Niklaas. Bij brand mocht iedere inwoner het oproepnummer 11 opbellen voor hulp.

-maart:

Onderpastoor Johan Geilleit (sedert mei 1940 in onze parochie) werd in dezelfde functie overgeplaatst naar de dekenale kerk van Sint-Gillis-Waas. Met begeestering leerde hij de gelovigen samen zingen tijdens de mis. Om de gezangen aan te leren trok hij in 1942, 44 en 46 met een harmonium van wijk tot wijk.

Johan Geilleit

-maart:

Op 18 maart overleed meester Désiré Moens, ereschoolhoofd, in zijn 90ste levensjaar. Hij was ontslagnemer in de schoolstrijd van 1879 en stond meer dan 50 jaar voor de klas. Veel inwoners van Zwaanaarde hadden toen hun geleerdheid te danken aan deze man met lange baard.

-juni:

Gans Sinaai vierde feest op 12 juni ter gelegenheid van het gouden priesterjubileum van pastoor Jozef Crombé. Na de dankmis volgde een plechtige ontvangst op het gemeentehuis.

's Namiddags reed de pastoor rond heel de parochie waarvan hij 21 jaar herder was. In oktober 1949 ging hij op rust.

-juni:

Terwijl de laatste feestklanken van het priesterjubileum weerklonken, overleed in het ouderlijk huis te Melsele Adolf Feyen (°08.01.1921). Hij werd tot priester gewijd op 31 mei 1947 en was achtereenvolgens coadjutor te Sombeke en te Sint-Gillis-Waas. Sedert 13 maart 1949 was hij benoemd tot onderpastoor van Sinaai.

-oktober:

Op zondag 16 oktober werd Alfons Van Zandycke aangesteld tot nieuwe pastoor van onze parochie. Burgemeester R. Haelterman wachtte de nieuwe herder op aan het station. Daarna trok een stoet door het centrum waarbij de afgevaardigden van de verschillende verenigingen bloemen en geschenken aanboden op de trappen van het gemeentehuis. Nadien volgde in de parochiekerk de aanstelling door deken Schelfhout.

Etienne De Meester

Gouden priesterjubileum van
Jozef Crombé

De jonggestorven
Adolf Feyen

De inhuldiging van
Alfons Van Zandycke

Sinaainaren die stierven in 2001

Onder "Sinaainaren" verstaan we de personen die er verbleven bij hun overlijden, deze die er een lange tijd hebben gewoond of deze die er geboren zijn.

-januari

- 05 Jozef Van de Vijvere (90 j), w. v. Julia Tercken, RH Vleeshouwersstraat
- 10 Maria Van de Velde (90 j), w. v. Nestor Depester, Wijnveld
- 12 Augustien Van Bossche (77 j), e. v. Celine Tourné, overleden te Belsele
w. v. Martha Vermeulen
- 15 Elodie Smet (94 j), w. v. Achiël De Jonge, overleden te Tielrode
- 21 Christian Ivens (49 j), e. v. Godelieve Bosmans

-februari

- 05 Paula Lahaye (88 j), w. v. Joannes Van Soye, overleden te Sinaai
- 04 Hendrika Annaert (102 j), w. v. Hermes Van Driessche, overleden te Sint-Niklaas
- 07 Julia Meyskens (87 j), w. v. Aloïs Van den Bossche, overleden te Sint-Niklaas
- 20 Edmond Van den Bossche (84 j), e. v. Maria De Cock, overleden te Sint-Niklaas
- 24 Alice Vercauteren (85 j), w. v. Cyriel Vereecken, overleden te Sint-Niklaas
- 25 Martin Verschraege (65 j), w. v. Diane Coumans, Klein-Sinaai
levensgezel v. Godelieve Verhelst

-maart

- 02 Danny Van Poucke (40 j), e. v. Veronique Van Poucke, overleden te Waasmunster
- 14 Louis Van Bocxlaer (89 j), e. v. Maria Van Goethem, overleden te Sint-Gillis-Waas
- 16 Jozef Van Goethem (74 j), e. v. Odette Neuteleers, overleden te Sint-Niklaas

-april

- 06 Maria Verschraege (76 j), e. v. Henri Van den Bossche, Klein-Sinaai
- 07 René Bracke (86 j), e. v. Stefanie De Saegher, overleden te Sint-Gillis-Waas
- 19 Edgard Robyn (84 j), e. v. Josephina Hanssens, overleden te Sint-Niklaas
- 20 Maria De Cock (84 j), w. v. Edmond Van den Bossche, overleden te Sint-Niklaas
- 23 Elisabeth Van Puyvelde (84 j), w. v. Jean De Decker, Dries
- 23 Patrick Reynaerts (41 j), e. v. Martine De Jonghe, Wijnveld

-mei

- 01 Hubert Van Cleemput (80 j), e. v. Aline Polfliet, overleden te Antwerpen

-juni

- 25 Irma Ivens (89 j), w. v. Philemon De Pau, overleden te Sint-Pauwels
- 08 Joseph De Windt (69 j), e. v. Adriana Raes, Wijnveld
- 20 André Ongena (61 j), e. v. Irène Vervaet, Hulstbaan
- 21 Lucien Heyninck (73 j), Wijnveld
- 26 Gerard Vercauteren (81 j), e. v. Hermine De Cock, overleden te Sinaai
w. v. Monique Mendonck

-juli

- 03 Lodewijk Verschelden (76 j), e. v. Fabienne Vermeiren, Zakstraat
17 Maria Van Bocxlaer (85 j), e. v. Theophiel Bonnarens, overleden te Zele
21 Florida Verhaegen (81 j), w. v. Trifon Hermé, Wapenaerteinde
29 Roger Beirnaert (76 j), e. v. Martha Boets, Hulstbaan
30 Lucia Van Hecke (72 j), RH Vleeshouwersstraat
31 Gustaaf Van Poucke (76 j), e. v. Maria Heyman, overleden te Deurne

-augustus

- 03 Albertine Cappaert (89 j), w. v. Gaston Andries, RH Vleeshouwersstraat
06 Albert Vercauteren (80 j), w. v. Irma Van Puymbroeck, Hulstbaan
09 José De Plukker (83 j), w. v. Cyriel Vercauteren, Kernemelkstraat
13 Eddy Moens (53 j), e. v. Rita Baetens, Leebrugstraat
16 Els Van Bossche (45 j), overleden te Antwerpen
17 Godelieve Durinck (70 j), e. v. Maurits Wilssens, Burmstraat
20 Aline Polfliet (80 j), w. v. Hubert Van Cleemput,
21 André Herbecq (59 j), levensgezel v. Bernice Durinck, Leebrugstraat

-september

- 28 Jenny Brokken (81 j), w. v. Maurits Heirman, overleden te Sint-Gillis-Waas

-oktober

- 09 Maria Van Puyvelde (75 j), w. v. Achille Van Hoornyck, Sinaaidorp
23 Joris Van den Bossche (86 j), e. v. Margriet Polfliet, Zwaanaardestraat

-november

- 04 Maria De Baere (79 j), e. v. Frans Seghers, overleden te Sint-Niklaas
08 Greta De Vijlder (61 j), e. v. Paul Ongena, Neerstraat
12 Suzanne Van Cleemput (79j), e. v. Albert De Mulder, Hulstbaan
15 Gabriël Van de Velde (81 j), e. v. Simonne Gyselinck, Wijnveld
17 Myriam Blommaert (58 j), e. v. Karel Durinck, Hulstbaan
24 Michel Claus (67 j), e. v. Georgette D'Hooghe, E. Tinelstraat
27 Jeanne Roels (72 j), overleden te Sint-Niklaas

-december

- 04 Elisabeth Pringels (82 j), w. v. Albert Aper, overleden te Lokeren
07 Henri Van den Broeck (73 j), e. v. Jeanne Meersman, Zwaanaardestraat
20 Mathilde Samson (84 j), w. v. Albert Van Aerde, overleden te Sint-Niklaas
22 Leonarde Notenbaert (89 j), w. v. René Cerpentier, Hulstbaan
22 Eugenia Blomme (94 j), w. v. Aloïs Mys

LIED
der
VLASNIJVERHEID,

gezongen ter gelegenheid der inhuldiging van den Eertooerden Heer

J. B. PONNET,
als pastoor van Sinay,
op Zondag, 31 Januari 1904.

Komt, vrienden, toont uw steenen zonder schroomen.
Ik vraag het u allen, voldoet aan mijnen wil.
Gelijk gij allen weet moet ik het u niet toonen
Voor elken steen is 't weer een dubbeltje min.
Verspeel ik mijnen tijd met het slecht er uit te rapen
Dan ben ik nog meer gefopt zich zelf te plagen.
Nu mannen, opgepats, moedig aan 't werk
Want vandaag wil ik vlas, ja, fijn en ijzersterk.
Laat ons maar schaven en schrepen om het meest;
Na eene goede levering is het weerom feest.
Tra la la la la.

Mijnheer, mijnheer, bezie eens onze steenen,
Hoe schoon zij zijn, zoo droog en zoo charmant.
Zoo zal ons vlas u zeker wel behagen,
Gij zult er wekelijks naar vragen,
Maar niet zonder moed moesten wij het bewerken,
Om te schaven hier ons vlas als ijzer sterken
Klopt op en laat ons de hamers hanteeren,
Zulke stof van vlas zal hem niet bezeeren.
Laat ons maar schaven en schrepen om het meest,
Na eene goede levering is het weerom feest.
Tra la la la la.

Telt nog wat ras en haalt uw vlas maar spoedig,
Kwam hij zoeken, ons werk waar' minder goed,
Doch, die niet ziet en doet toch geene klachten,
Laat hem tot straks op ander balen wachten,
Want speelt men te ras, dan is de vent,
Ik zeg het u, niet meer kontent.
Klopt op en laat ons de hamers hanteeren,
Zulke stof van vlas zal hem niet bezeeren.
Laat ons schaven en schrepen om het meest,
Na eene goede levering is het weerom feest.
Tra la la la la.